

СТАНОВИЩЕ

от доц. д-р Катерина Валентинова Акабалиева, дм

за представения дисертационен труд

„Проследяване на константни и променливи характеристики в активна фаза и ремисия при пациенти с анорексия нервоза в юношеска възраст”

от д-р Габриела Валентинова Гачева

за присъждане на образователна и научна степен „Доктор” по научна специалност „Детска психиатрия”, професионално направление 7.1 „Медицина”, област висше образование 7. Здравеопазване и спорт

Настоящото становище представям в качеството си на член на Научното жури, назначено със Заповед № Р-109-497/ 02.12.2025г. на Ректора на Медицински университет - Варна, въз основа на решение по Протокол №50/ 24.11.2025г. на Факултетния съвет на Медицински факултет и доклад с вх. №103-8315/ 01.12.2025г за изготвяне на становище на д-р Габриела Валентинова Гачева - докторант в редовна форма на обучение в докторска програма „Детска психиатрия“.

За разработване на становището ми бяха предоставени по един екземпляр от дисертационния труд, автореферата на докторанта, автобиография, списък с публикации и всички останали необходими документи. Научен ръководител на докторанта е проф. д-р Петър Петров, дмн, Ръководител катедра Психиатрия и медицинска психология към МУ - Варна и член на научното жури.

Д-р Габриела Гачева е магистър по медицина (2019) и придобита специалност детска психиатрия от 2025г. Асистент е в Клиниката по детско-юношеска психиатрия към УМБАЛ „Света Марина“ за периода 2020-2025, а понастоящем е преподавател по специалност там. Член е на национални и международни научни организации и има участия в специализирани научни форуми. Д-р Габриела Гачева е автор на 2 публикации в специализирани национални издания върху проблематиката на хранителните разстройства, което е в съответствие с тематиката на докторската дисертация.

Темата на дисертационния труд е особено актуална, поради недостатъчното наличие в научната литература на изследвания, свързани с идентифициране на константните и променливи психологически характеристики при пациенти с анорексия нервоза в юношеска възраст, което да помогне за установяване на индивидуализирани терапевтични стратегии в проследяването на тази група пациенти.

Представеният за оценяване дисертационен труд отговаря на изискванията, посочени в Закона за развитие на академичния състав и Правилника за неговото приложение. Дисертационният труд съдържа 142 машинописни страници и е структуриран в 7 глави, 31 таблици, 3 фигури и 2 графика, които допълнително са обяснени чрез текст и са представени конкретните статистически анализи за обработка на данните. В книгописа към дисертационната работа са цитирани 454 литературни източника, от които 5 български и 449 чуждестранни.

Литературният обзор е структуриран в 10 основни направления и съставлява 50% от дисертационния труд. Задълбочено е представена етиопатогенезата на анорексия нервоза, с нейния невроанатомичен и психологичен конструкт. Анализирани са рисковите фактори за анорексия нервоза, които обхващат биологични, психологични, социални и демографски детерминанти в светлината на съвременните научни данни. Ясно е подчертана методологичната трудност при изследването на рисковите фактори, свързана с преобладаването на ретроспективни проучвания и ограничения достъп до проспективни и лонгитудинални дизайни. Следва да се отбележи широтата на обхват на използвания в литературата инструментариум за диагностика на анорексия нервоза с акцент върху разграничаване на техните диагностични, скринингови и мониторингови функции. Подчертава се значението на комбинирания подход, включващ стандартизирани инструменти и клинично интервю, като се аргументират силните и слабите страни на самооценъчните и оценъчните методи. Литературният обзор е написан с ясен и точен език и стил, отразяващ умение за представяне на научна литература в определената проблемна област. Специално внимание и висока оценка заслужават многостранното и задълбочено познаване на обсъжданите проблеми, както и умението на автора да синтезира богата научна информация.

Формулираните цели на дисертационния труд са ясно дефинирани, научно обосновани и съответстват на актуални проблеми в детско-юношеската психиатрия за проследяване и анализ на психологическите характеристики при юноши с анорексия нервоза в различни фази на заболяването – активна и ремисия, чрез използване на стандартизиран инструмент (EDI-3), както и клиничната приложимост на резултатите при дългосрочната психотерапевтична работа.

Задачите, произтичащи от поставената цел са изпълними и ясно формулирани в 3 основни пункта, кореспондират с изследователската цел и допринасят за нейното постигане.

Предмет и обект на изследването: представени са коректно, с ясен и точен език и обхващат пациенти с диагностицирана анорексия нервоза в юношеска възраст, проследени в активна фаза и в ремисия, покриващи диагностичните критерии за заболяването по DSM-V и МКБ-10. Обектът на проучване включва 47 участника, разпределени в две групи – 27 пациенти в остра фаза на заболяването и 18 пациенти в ремисия, даващо възможност за динамичен анализ на психологическите характеристики във времето.

Инструментарий: Приложен е валиден и надежден самооценъчен инструмент EDI-3, който е един от най-широко използваните в клиничната и изследователската работа при хранителни разстройства. Освен оценка на симптоматиката, той идентифицира и психологически и личностови конструкти, които остават устойчиви дори при клинична ремисия. Самооценъчният характер на използвания инструмент EDI-3 може да е потенциално ограничение на изследването, тъй като при пациенти с анорексия нервоза, особено в активна фаза, са възможни отричане на симптоми и защитни механизми, които могат да повлияят върху достоверността на самоотчетните данни. В дисертационния труд самооценъчният формат остава уместен, защото фокусът е изследване на субективно преживяваните емоционални и личностови характеристики.

Организацията, времето и мястото на изследването за двете групи са описани коректно, изчерпателно и напълно отговарят на изискванията при научно изследване.

Методиката на изследването е адекватна на поставените задачи. Проследяването на пациентите с анорексия нервоза в активна фаза и в ремисия позволява анализ на динамиката на симптомите и психологическите характеристики във времето, което е съществено предимство.

Използваните статистически методи (Т-тест, ANOVA, Pearson корелация и Stepwise регресия) са подходящо подбрани за целите на проучването. Прилагането на дескриптивна статистика е уместно и необходимо за първоначално характеризиране на демографските и клиничните параметри на извадката. Корелационните и регресионни анализи са информативни и полезни, но трябва да се интерпретират предпазливо поради малката извадка. Изборът на Т-тест и ANOVA е логичен за сравнение на две групи – пациенти в активна фаза и в ремисия на анорексия нервоза. При извадка с ограничен обем и потенциално ненормално разпределение между двете групи (активна фаза и ремисия) и частичното им припокриване, допълване на статистическата

обработка с непараметрични анализи на EDI-3, би могла да повиши интерпретативната стойност на резултатите.

Резултатите в представената от докторанта работа и тяхното обсъждане са изпълнени прецизно, с богато таблично онагледяване и са израз на уменията на изследователя да борава с данните от проведеното изследване, да ги отразява правилно и да интерпретира задълбочено получените резултати.

Изводите от проведеното изследване са 7 и са адекватни, логически обосновани и съответстват на наличните статистически данни. Те съчетават количествени резултати от корелационен и регресионен анализ с клинична интерпретация, което позволява извеждането на конкретни препоръки за терапевтична работа и мониторинг на пациентите. Скалите, свързани с телесен образ, неефективност и обща психологическа дезадаптация, демонстрират чувствителност към терапевтични промени и могат да служат като индикатори за напредъка в лечението. От друга страна, показатели като емоционална дисрегулация и свръхконтрол остават стабилни и имат висока предиктивна стойност за ИТМ, което подчертава значението на дългосрочната психологическа подкрепа.

Като **основни приноси** на дисертационния труд е идентифициране на чувствителни показатели за мониторинг на лечението – кои скали и композити на EDI-3 ясно отразяват промяната между остра фаза и ремисия и кои остават устойчиви. Така резултатите дават конкретни насоки за фокусиране на интервенции както върху телесното възстановяване, така и върху психологическите и социални аспекти на пациента.

Заключение: на базата на гореизложеното давам положителна оценка на представения дисертационен труд „Проследяване на константни и променливи характеристики в активна фаза и ремисия при пациенти с анорексия нервоза в юношеска възраст” и препоръчвам на уважаемото Научно жури да гласува с положителен вот за присъждане на образователна и научна степен „Доктор” на асистент д-р Габриела Валентинова Гачева по научна специалност „Психиатрия”, професионално направление 7.1 „Медицина”, област више образование 7. Здравеопазване и спорт.

06.02.2026

Рецензент

Заличено на основание чл. 5,
§1, б. „В“ от Регламент (ЕС)
2016/679

/Доц. д-р Катерина Акабалиева, дм/